

Kansanterveyteen kohdistuvat leikkaukset tulevat kalliiksi

Davis Stuckler & Sanjay Basu:
The Body Economic. Why Austerity Kills. New York:
 Basic Books, 2013. 216 s.
 ISBN 978-0-465-06398-7

Investoiminen ihmisten terveyteen on hyvinä aikoina viisas päätös, huonoina aikoina välttämättömyys. Tämä on keskeinen sanoma epidemiologien

David Stucklerin ja Sanjay Basun teoksessa *The Body Economic. Why Austerity Kills*. Kirjassaan Stuckler ja Basu opastavat lukijaa ympäri maailman ja läpi lähivuosisikymmenien talouskriisien osoittaakseen, kuinka julkisen terveydenhoidon jyrkät leikkaukset talouskriisien aikana johtavat kansanterveydellisiin katastrofeihin. Lisäksi leikkaukset hidastavat kansantalouden elpymistä eli toimivat tarkoitustaan vastaan. Positiivisina vastaesimerkkeinä he nostavat esille eri maissa tehtyjä kansanterveydellisiä panostuksia, joiden avulla kyseiset maat ovat selvinneet vähin vaurioiden läpi pahimman talousmyrskyn.

Todistemateriaalina Stuckler ja Basu käyttävät sekä kuvauksia yksittäisten ihmisten kohtaloista että kattavaa tilastopakettia. Kirja on jäsennetty lukuihin, joista kukin keskittyy yhden teeman, esimerkiksi asunnottomuuden, ympärille ja samalla pääosin yhteen maahan kerrallaan. Kukin luku alkaa kertomuksella yksittäisen ihmisen kohtalosta, jonka jälkeen lukija saa tutkia tilastoja. Luvun loppuksi palataan esimerkkitaupaukseen. Luettavuudesta on pidetty huolta, ja mitä ilmeisimmin kirja on suunnattu laajalle lukijakunnalle.

Matka maailman ympäri käynnistyy Neuvostoliiton romahamisesta ja sitä seuranneesta

suuresta rakennemuutoksesta. Siirtymä suunnitelmataloudesta kapitalismiin saattoi Stucklerin ja Basun havainnollistamana tapahtua nopeasti tai hitaasti. Toteutununeessa nopeassa muutoksessa monilta, yhteen tuotannonalaan keskittyneiltä paikkakunnilta katosi suuri osa työpaikoista samalla kun työpaikkoihin kytketty julkinen terveydenhoito muuttui rajusti. Monen kansalaisen elämään syntynyt tyhjiö yhdistettynä vodka-kulttuuriin loi alkoholismia, ja puutteellisen terveydenhuollon oloissa työkäisten miesten kuolleisuus lisääntyi voimakkaasti.

Lukija johdatetaan myös Thaimaahan, jossa oli 1990-luvun alkupuolella onnistuttu tehokkaasti torjumaan HIV:n leviäminen. Maa tarvitsi kuitenkin kiipeästi talousapua ja otti vastaan IMF:n tarjoaman tukipaketin, joka edellytti vastineeksi kovia leikkauksia julkisiin menoihin. Ne kohdistuivat myös HIV:n vastaiseen ohjelmaan, jonka seurauksena tauti pääsi jälleen leviämään. Muista Itä-Aasian "taloustiikereistä" parhaiten pärjäivät Malesia, joka ei hyväksynyt IMF:n tukea, ja Etelä-Korea, jonka talous oli muutoinkin vahvemmalla pohjalla.

Negatiivisten esimerkkien vastapainoksi kirjoittajat johdattavat lukijan Islantiin. Talouttaan maltillisesti vuosikymmenien aikana kalastuksen ja turismin

kautta kohentanut valtio syöksyi finanssikriisiin pyörteisiin vuonna 2008. Tavoitteena ennen talouskriisiä oli ollut luoda Islannista sijoituksia houkutteleva veroparatiisi, ja maan talous kasvoikin kohisten 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä. Vuonna 2007 Islannin bruttokansantuote oli maailman viidenneksi suurin. Maan jouduttua pian keskelle Yhdysvalloista levinnyttä maailmanlaajuista talouskriisiä, kysymys oli lopulta, pelastetaanko pankit ja maksetaan sijoittajien tappiot, vai panostetaanko sen sijaan islantilaisien hyvinvointiin. Kansanäänestyksessä voitti jälkimmäinen kanta. Tähän ei suhtauduttu suopeasti maissa, joiden kansalaisilla oli runsaasti sijoituksia islantilaisissa pankeissa. Islannin taloustilanne on kuitenkin kohentunut päätöksen jälkeen merkittävästi, ja esimerkiksi työttömyysaste on pieni. Stuckler ja Basu esittävät Islannissa vallinneen sosiaalisen koheesion keskeisenä toipumisen taustatekijänä.

Eri kohdissa teosta tekijät nostavat esille Yhdysvaltain ja Iso-Britannian viime vuosien poliittisten polkujen eroavaisuudet. Kehityssuuntien eroja he havainnollistavat esimerkiksi vakuutuslainsäädännöllä. Vakuutusmaailmassa on tapana, että sairaimmat maksavat eniten – mikäli heillä ylipäänsä on varaa vakuutukseen. Yh-

dysvalloissa Barack Obaman hallinto on pyrkinyt tasoittamaan terveyseroja takaamalla terveysvakuutuksen myös vähävaraisille, mikä johtaa kirjoittajien mukaan ajan myötä säästöihin. Iso-Britanniassa taas maailmankuulu julkinen terveydenhuolto on korvattu viime vuosina vapaan markkinatalouden ideologiaan soveltuvalla järjestelmällä. Kirjoittajien mukaan toistaiseksi näyttää siltä, että kyseinen järjestelmä tulee kalliiksi niin yksilöiden terveyden kuin julkisen taloudenkin kannalta.

Suomalaiset lukijat havahtuvat huomattessaan, että Suomi nostetaan positiivisena esimerkkinä jalustalle käsiteltäessä työvoimapolitiikkaa. Stuckler ja Basu kirjoittavat, kuinka Suomessa on työttömien tavoittamisen lisäksi panostettu työnhakijoiden aktiiviseen työllistymiseen valmennuksen kautta. Myös asuntopoliitikassa Suomi pääsee esille. Kehuttuaan Obaman hallintoa ja moitittuaan Iso-Britannian nykyhallitusta kasvavan asunnottomuuden johdosta kirjoittajat mainitsevat Suomessa vuonna 2008 lanseeratun pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishankkeen (PAAVO), jossa sosiaalityöntekijät auttavat asunnottomia yhteiskuntaan integroitumisessa. Tavoitteena on poistaa pitkäaikaisasunnottomuus vuoteen

2015 mennessä. Kun monessa muussa euromaassa on leikattu asumisen tukia, on Suomessa onnistuttu vähentämään asunnottomuutta.

Mitä David Stuckler ja Sanjay Basu lopulta oikeastaan ehdottavat? Heti teoksen alkumetreillä he mainitsevat Theodore Rooseveltin hallinnon toteuttamasta *New Dealista*, joka sai Yhdysvallat tokenemaan 1920–30-lukujen taitteen talouskurimuksesta. Tätä mukailten he ehdottavat nykypäivän ratkaisuksi *New New Dealia*: älä tee pahaa, auta ihmisiä työllistymään ja investoi kansanterveyteen.

Kokonaisuutena *The Body Economic* on lukijaystävällisesti kirjoitettu kirja. Se kiehtoo varsinkin kansanterveyteen ja vertailevaan tutkimusotteeseen viehtyneitä lukijoita. Stuckler ja Basu myöntävät avoimesti, etteivät poliittisten päätösten lopputulemat teoksessa esiteltyjen kriisien yhteydessä ole täysin vertailtavissa siirryttäessä maasta toiseen. Kriisien taustalla piilee merkittäviä historiallisia ja kulttuurisia eroja, kuten esimerkiksi Thaimaan ja Islannin hyvinvointimalleissa. Parhaimmillaan kirja antaa kuitenkin täsmällistä taustatietoa lähihistorian talouskriiseistä ja auttaa sen myötä arvioimaan tulevia päätöksiä.